

Dr. HORTOBÁGYI TIBOR tanszékvezető, főiskolai tanár:

ÚJABB ADATOK A SZEGEDI FEHÉRTÓ MIKROVEGETÁCIÓJÁHOZ

(4 eredeti ábrával.)

Az Egri Pedagógiai Főiskola Évkönyvének II. kötetében a Szeged mellett elterülő Fehértó II. számú halastavából egy 1954. július 23-i gyűjtésű vízmintából közöltem 30 féle mikroszervezetet. Dolgozatomban a Fehértóból 8 új algát írtam le a halastóra vonatkozóan s megállapítottam, hogy a tóból és közvetlen környékéről ezzel 110 féle növényi mikroszervezetet ismerünk.

Rövid tanulmányomban a fenti gyűjtés utóvizsgálata során előkerült s a II. számú halastóból eddig nem közölt algákkal foglalkozom, majd összegezem a Fehértóra vonatkozó eddigi algaismereteinket.

Az újabban előkerült szervezetek az alábbiak:

EUGLENOPHYTA.

1. *Trachelomonas fluviatilis* Lemm. — A színtelen, rücskös lorica teljes hossza $31,6 \mu$, szélessége 18μ . A hosszából a kürtő $5,6 \mu$, a túske $7,8 \mu$. A porus átmérője 5μ . A sejt telve chloroplastissal és paramyonnal. — A halastóból eddig nem ismert.

CHLOROPHYTA, CHLOROPHYCEAE.

2. *Oocystis Novae-Semliae* Wille. — A sejtek mérete $8,2-8,5 \times 4,3-4,8 \mu$. A telep 8 sejtű, mérete $26 \times 25 \mu$. — A tóra új.

3. *Siderocelis Estheriana* Hort. — A sejtek hossza $8,2-8,5 \mu$, szélessége $5-5,6 \mu$. Kettesével található. Az ovális sejteket egy chloroplastis teljesen kitölti. A pyrenoida határozottan látszik. A sejtfalat félgömbszerű kiemelkedések díszítik. — Fig. 1.

A fehértói előfordulása második lelőhelye. Balatonboglárról a szeptemberi és októberi nyíltvízi sestionból írtam le. A fehértói példányok valamivel kisebbek s nem négyesével fordulnak elő. A sejt méret így módosul: hossz $8,2-13,5 \mu$, szélesség $5-10 \mu$.

4. *Scenedesmus falcatus* Chod. — A II. számú halastóból nem ismert, de az I. számú és a X. számú halastóból már közöltem. Újabban Véghné is említi a Fehértóból. A 2. rajzon látható példány figyelemreméltó abnormitást mutat. Az anyasejt 4 autospórájából kettő összenőtt s nagyobb méretű és háromtuskéjú sejtet hozott létre. A nor-

mális sejtek mérete 16—16,8×4,2—5 μ. A rendellenes sejt hossza 17,5 μ, szélessége 6,3 μ.

5. *Scenedesmus ecornis* var. *polymorphus* Chod. — A coenobiumok kétsejtűek, a sejtek mérete 6—7,5×2,9—3,3 μ. — A tóból ismeretlen.

6. *Scenedesmus granulatus* W. et W. — A coenobiumok kétsejtűek, a sejtek mérete 7,3—8,3×2,8—4,2 μ. — A tóra új.

7. *Scenedesmus bicaudatus* (Hansg.) Chod. — Fig. 3—4. A coenobiumok négysejtűek, hajlottak. A sejtek hossza 11,2—15 μ, szélessége 5—7 μ. A tüskék hossza 8—10 μ. — A tóból eddig nem ismertük.

8. *Pediastrum duplex* Meyen. — A coenobium 16 sejtű. A sejtek mérete 11—13×9,5—11 μ. — Véghné már közli, de nem a II. sz. tóból.

9. *Dictyosphaerium elegans* Bachm. — A sejtek hossza 3—3,2 μ, szélessége 1,5—1,8 μ. Valamivel kisebb Bachmann adatainál. — Fig. 5. — A tóra új.

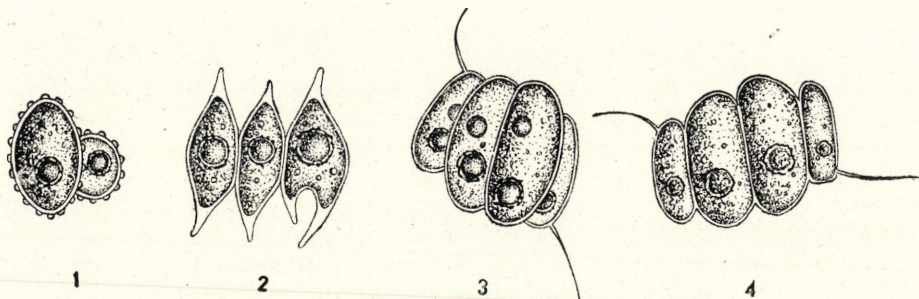
10. *Ankistrodesmus lacustris* (Chod.) Ostefeld. — A kocsonyaburokba zárt orsóalakú sejt hossza 22,5 μ, szélessége 3 μ. A tóra új.

Dolgozatomban tehát a szegedi Fehértóra vonatkozó 8 új szervezetet ismertetek. Említett dolgozatomban [8] összegeztem a Fehértóra vonatkozó eddigi algakutatások eredményeit. Összesen 110 féle mikroszervezetről emlékeztem meg, ehhez most újabb 8 járult. A 118 féle szervezetből Szabados Margit 48-at, Hortobágyi 70-et írt le.

Időközben a szegedi Pedagógiai Főiskola Évkönyvében 1956-ban napvilágot látott Véghné Varga Izabella dolgozata [13], melyben 5 évre kiterjedő fehértói vizsgálati eredményeiről számol be.

A Szerző 80 féle mikroszervezettel gyarapította a Fehértóból ismert algák számát. Összesen tehát 198 algát ismerünk a szegedi Fehértóból az alábbi szerzők kutatásai alapján:

Véghné Varga Izabella	80
Szabados Margit	48
Hortobágyi Tibor	70
Összesen:	198

Ábramagyarázat. 1. *Siderocelis Estheriana* Hort. Nagyítás: 3000 x. — 2. *Scenedesmus falcatus* Chod. Nagyítás: 2000 x. — 3—4. *Scenedesmus bicaudatus* (Hansg.) Chod. Nagyítás: 2000 x.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- [1] Bachmann, H.: Planktonproben aus Spanien gesammelt von Prof. Dr. Halbfass. — Ber. d. Deutsch. Bot. Ges. XXXI. 4. Berlin, 1913:183—188.
- [2] Brunnthaler J.—Lemmermann, E.—Pascher, A.: Chlorophyceae I. — in Paschers Süßw.-Fl. 5. Jena, 1915.
- [3] Chodat, R.: Scenedesmus. Extrait de la Revue d'Hydrologie III. Année No 3/4. Aarau, 1926.
- [4] Deflandre, G.: Monographie du genre Trachelomonas Ehr. — Nemours, 1926.
- [5] Hortobágyi, T.: Zwei neue Siderocelis-Arten aus dem Balaton. — Archiva Biol. Hungarica II. 18. Tihany, 1948:25—29.
- [6] Hortobágyi, T.: The Autumnal Mass Death of Fish in the Pond of Fehértó near Szeged and the Phytocenosis of the Pond. Acta Botanica II. 1—2. Budapest, 1955:83—88.
- [7] Hortobágyi, T.: A hortobágyi halastavak két új növényének újabb hazai előfordulása. Neue Fundorte von zwei neulich entdeckten Pflanzen in Ungarn. — Bot. Közl. XLVI. 3—4. Budapest. 1956:302—305.
- [8] Hortobágyi, T.: Adatok a szegedi Fehértó halastavainak mikrovegetációjához. Additamenta ad microvegetationem piscinarum Lacus Fehér Szegediensis. — Az Egri Pedagógiai Főiskola Évkönyve II. Eger, 1956:603—612.
- [9] Hortobágyi, T.: Une nouvelle Cyanophycée d'un étang poissonneux. Marssoniella minor Hortob. n. sp. — Revue Algologique, Paris, 1956:80—84.
- [10] Szabados, M.: A Fehértó Volvocales és Flagellata vegetációja. The vegetation of Volvocales and Flagellata of Fehértó near Szeged. — Különlenyomat a Hidrológiai Közlöny 1949. évi 7—8. számából. Budapest, 1949:1—8.
- [11] Szabados, M.: Vízvirágzás Szeged környékén. Water flowering in the neighbourhood of Szeged. — Hidrológiai Közlöny XXX. Budapest, 1950:200—202.
- [12] Szabados, M.: Adatok az Euglena granulata (Klebs) Lemm. fejlődéséhez. — Beiträge zur Entwicklung der Euglena granulata (Klebs) Lemm. — Ann. Biol. Univ. Szegediensis I. Szeged, 1950:111—115.
- [13] Véghné Varga I.: Adatok a szegedi Fehértó növényi mikrovegetációjához. — A Szegedi Pedagógiai Főiskola Évkönyve, Szeged, 1956:169—179

Dr. TIBOR HORTOBÁGYI:

NEUERE DATEN ZUR MIKROVEGETATION DES FEHÉRTÓ NEBEN SZEGED

(Mit 4 Originalabbildungen.)

Im II. Bande des Jahrbuches der Paedagogischen Hochschule von Eger habe ich 30 Mikroorganismen aus dem Fischteich Nr. II. des in der Umgebung von Szeged liegenden Fehértó veröffentlicht. In diesem meinen Aufsatz befasste ich mich jetzt mit jenen Organismen, die bei meinen späteren Nachforschungen aus diesem Fischteich neuerlich zum Vorschein kamen. Unter diesen Erscheinungen ist die *Siderocelis Estheriana* Hortobágyi am meisten bedeutungsvoll, dann hier habe ich den zweiten Fundort dieser Pflanzart getroffen. Beachtungswert ist auch die an der Abbildung Nr. 2. dargestellte Abnormität des *Scenedesmus falcatus* Chod. — Von den in meinem Aufsatz geschilderten Algensorten waren 8 aus diesem Teich bisher unbekannt.